

Tillsyn av egenkontrollplan, personalens anmälningsskyldighet och offentliggörande av väntetider inom kommunal äldreomsorg

Beslut

ÅMHM uppmärksamgör med stöd av landskapslag¹ om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland 10 § äldreomsorgen i Brändö kommun på skyldigheten att upprätta en egenkontrollplan innehållande rutiner för personalens anmälningsskyldighet i enlighet med 47 och 48 §§ i landskapslag².

ÅMHM uppmärksamgör med stöd av ovanstående lag äldreomsorgen i Brändö på att enligt äldrelag³ 23 § ska kommunen på sin hemsida och i det informationsblad som distribueras till alla hushåll i kommunen, offentliggöra uppgifter om uppskattad väntetid till kommunens socialservice och att uppgifterna ska uppdateras åtminstone en gång per halvår.

Ärende som behandlas

ÅMHM initierade 17.09.2021 ett tillsynsärende, med stöd av 7 § i landskapslag om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland med fokus på den kommunala äldreomsorgen och efterlevnaden av de lagstadgade kraven på egenkontroll och personalens anmälningsskyldighet utifrån 47 och 48 §§ i landskapslag om socialvård samt kraven om offentliggörandet av väntetider enligt 23 § i äldrelagen.

Inbegärda utlåtanden och utredningar

ÅMHM har begärt äldreomsorgen i Brändö att ge sitt svar genom en webbaserad enkät som fanns tillgänglig på undersökningsplattformen Webropol under mätperioden 17.09.2021-04.10.2021. Socialsekreteraren i Brändö har under ovanstående mätperiod till ÅMHM inkommit med sin redogörelse. Socialsekreteraren uppger i sitt svar att äldreomsorgen i Brändö inte har en egenkontrollplan som uppfyller socialvårdslagens krav. I sin redogörelse uppger socialsekreteraren att äldreomsorgens egenkontrollplan är under utveckling i samarbete med övriga skärgårdskommuner. Socialsekreteraren uppger vidare att äldreomsorgens personal delvis har rutiner för anmälningsskyldigheten och personalen kommer att informeras om denna skyldighet vid inkommande

¹ Landskapslag (ÅFS 2020:13) om socialvårdens förvaltnings och tillsyn på Åland

² Landskapslag (ÅFS 2020:12) om socialvård

³ Äldrelag (ÅFS 2020:9) för Åland

personalmöte. Personalens anmälningsskyldighet kommer att ingå skriftligen i egenkontrollplanen. Socialsekreteraren svarar att väntetid till äldreomsorgens tjänster i Brändö kan variera över tid. Brändö offentliggjorde inte väntetiden under tillsynsprojektets enkättid men socialsekreteraren uppger att kommunen kommer att offentliggöra väntetiden halvårsvis från och med 08.10.2021.

Juridiska utgångspunkter

Enligt landskapslag om socialvård 47 § ska en verksamhetsenhet inom socialvården eller annan aktör som ansvarar för den samlade verksamheten göra upp en plan för egenkontroll för att säkerställa socialvårdens kvalitet, säkerhet och ändamålsenlighet. Planen ska vara offentligt framlagd, förverkligandet av den ska följas upp regelbundet och verksamheten utvecklas utifrån den respons som regelbundet samlas in från klienterna och verksamhetens personal. Närmare bestämmelser om innehållet i samt utarbetandet och uppföljningen av planen för egenkontroll kan utfärdas genom landskapsförordning.

Enligt landskapslag om socialvård 48 § ska personer som ingår i socialvårdens personal eller arbetar med motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständiga yrkesutövare agera så att den socialservice som ges till klienten är av god kvalitet. En person som avses ovan i 1 mom. ska utan dröjsmål meddela den person som ansvarar för verksamheten om han eller hon vid skötsel av sina arbetsuppgifter lägger märke till eller får kännedom om ett missförhållande eller en uppenbar risk för ett missförhållande vid tillhandahållandet av socialvård för klienten. Den person som tar emot en anmälan ska anmäla ärendet till den ledande tjänsteinnehavaren inom kommunens socialvård. Anmälan ska göras trots sekretessbestämmelserna. Kommunen och en privat serviceproducent ska informera sin personal om anmälningsskyldigheten och omständigheterna i anslutning till tillämpningen av den. Anvisningar för förfaringsättet vid tillämpningen av anmälningsskyldigheten ska ingå i den plan för egenkontroll som avses i 47 §. Den person som gjort anmälan får inte bli föremål för negativa motåtgärder till följd av anmälan.

Enligt äldrelag 23 § ska kommunen på sin hemsida och i det informationsblad som distribueras till alla hushåll i kommunen offentliggöra uppgifter om uppskattad väntetid till kommunens socialservice. Uppgifterna ska uppdateras åtminstone en gång per halvår.

ÅMHHM:s bedömning och motivering

ÅMHHM konstaterar att äldreomsorgen i Brändö saknar en egenkontrollplan utgående från socialvårdslagens bestämmelser. ÅMHHM kan konstatera att enligt socialvårdslag för Åland är planen för egenkontroll ett obligatoriskt lagkrav. Dessutom stadgas det i lagens övergångsbestämmelser att åtgärder får vidtas

innan lagen träder i kraft. Utgående från denna motivering och med stöd av landskapslag om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland leder ärendet på denna punkt till ett uppmärksamgörande.

ÅMHM konstaterar att äldreomsorgen i Brändö delvis saknar rutiner i enlighet med socialvårdslagen för personalens anmälningsskyldighet. Rutiner för personalens anmälningsskyldighet ska enligt socialvårdslagen ingå i egenkontrollplanen som äldreomsorgen har under bearbetning i pågående utvecklingsarbete. Enligt landskapsregeringens tillämpningsguide för socialvårdslagen (s. 75) skall samtliga personer som arbetar inom äldreomsorgen få information om anmälningsskyldigheten vilket även inbegriper exempelvis lokalvårdare. Likaså på denna punkt som ovan gäller lagens övergångsbestämmelser. Utgående från denna motivering och med stöd av ovanstående lag leder ärendet på denna punkt till ett uppmärksamgörande.

ÅMHM konstaterar vidare att äldreomsorgen i Brändö inte uppfyller äldrelagen om att offentliggöra äldreomsorgens väntetider genom att regelbundet avisera om detta på sin hemsida eller på kommunens informationsblad. Lagen föreskriver att väntetiden skall offentliggöras både på kommunens hemsida och på kommunens informationsblad. Ärendet föranleder således även på denna punkt ett uppmärksamgörande.

Besvär

I enlighet med 10 § i landskapslag om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland kan inte ändring i detta beslut sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Susanne Perander
Myndighetschef
Beslutande

Maria Erikson
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande

Bilaga: projektrapport Äldreomsorg 2021